

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/79017>

Please be advised that this information was generated on 2019-06-16 and may be subject to change.

Het leek de sombere Troonrede van 1982 wel

Carla van Baalen – 16/09/09, 00:00

De regering bracht wederom de boodschap dat de burgers er de schouders onder moeten zetten.

Trouw)

Het aan het begin van de zomer gelanceerde plan van minister van financiën Wouter Bos voor een andere 'Prinsjesdag-aanpak' leek zo veelbeloven. Maar het was weer snel van tafel. Bos wilde, het is bekend, de miljoenennota en alle begrotingsstukken alvast openbaar maken op de vrijdag vóór de derde dinsdag van september en op Prinsjesdag zelf de koningin een visionaire troonrede laten voorlezen. De stukken moesten echter geheim blijven – vooral de Eerste Kamer drong daarop sterk aan – tot Prinsjesdag zelf en de noodzaak voor een andersoortige troonrede kwam daarmee te vervallen.

Toch bleven we nieuwsgierig uitkijken naar de troonrede 2009, want het plan van Bos om deze rede om te vormen van een opsomming van beleid naar 'een visionair verhaal over wat er aan de hand is in de samenleving' kreeg bij velen een gunstig onthaal.

Volgens de voorstanders is er veel te zeggen voor een 'troonrede nieuwe stijl'. Zo'n visionair verhaal kan ook tegemoet komen aan de aloude kritiek op het oersaai karakter ervan. De troonrede staat immers bekend als een gortdroge waslijst van beleidsvoornemens. Of, in de woorden van *Trouw* in 1999: 'een tot eenheidsworst gedraaide lappendeken die als een verlanglijstje eerst langs alle departementen is gegaan.'

Voorstellen tot wezenlijke verandering hebben echter nooit wat uitgehaald. Ook het voorstel van dezelfde Wouter Bos in 2004 (oen nog in zijn hoedanigheid van fractievoorzitter van de PvdA) om koningin Beatrix van de troonrede een 'meer persoonlijk verhaal' te laten maken, is nooit realiteit geworden.

En wat is nu het karakter van de troonrede 2009? Was daar nog een visionair verhaal in te herkennen?

De rede past toch eigenlijk naadloos in de rij die koningin Beatrix sinds 1980 heeft uitgesproken. Traditiegetrouw begint de koningin met een korte uiteenzetting van de stand van het land waarin, al dan niet expliciet, een boodschap wordt geweven: waar moet het naartoe met Nederland. Daarna volgden de beleidsvoornemens per departement (overigens, zonder dat die departementen bij naam worden genoemd), internationale kwesties en Koninkrijkszaken.

En net als altijd bestaat het slot uit een samenvatting van de boodschap, gevolgd door het benadrukken van de zware taak die op de schouders van de volksvertegenwoordigers rust, afgesloten met de goede wensen voor alle parlementariërs plus de zogeheten bede.

De troonrede van 2009 lijkt vooral, misschien niet zo verwonderlijk, sterk op redes uit jaren waarin het economisch gezien eveneens slecht ging met Nederland: de jaren 1980 tot en met 1983, en –in mindere mate– de jaren 1991, 1993, 2001, 2002 en 2003.

Er is wél een belangrijk verschil. Het aantal concrete voorstellen lijkt dit jaar geringer dan in andere jaren met straffe economische tegenwind. Het is interessant om te zien hoeveel de teksten op elkaar lijken. Laten we de centrale boodschap van de regering in jaren van tegenspoed daartoe eens naast elkaar leggen. Aan het begin

van de troonrede van 1982 hield koningin Beatrix haar landgenoten voor dat de wereldeconomie 'tekenen van een ernstige stagnatie vertoont'. „De werkloosheid loopt scherp op. () Nederland deelt in die algehele malaise”.

Beatrix sloot dat jaar af met de waarschuwing dat de samenleving door de toenemende werkloosheid 'onder spanning' kon komen te staan. „Meer dan voorheen wordt nu een wissel getrokken op het besef van de burger en hun organisaties verantwoordelijk te zijn voor elkaar. Verantwoordelijkheidszin en saamhorigheidsbesef te wekken ligt buiten de macht van de overheid. Die moeten komen uit de burgers zelf. De geschiedenis leert dat het Nederlandse volk juist in tijd van tegenspoed die kwaliteiten weet te tonen.”

Qua strekking zei ze gisteren bijna hetzelfde als in 1982. Ze zei dat het land 'voor een uitzonderlijke, maar geenszins onmogelijke opgave' staat. Ze sprak over 'vastberadenheid' en over 'de bereidheid tot verandering'. En vooral zei ze dat de regering „een beroep doet op alle Nederlanders en een ieder die in Nederland woont. Er rust een verantwoordelijkheid op ons allen, jong en oud, burgers en bestuurders, werknemers en werkgevers. De regering spreekt de hoop uit dat iedereen zich daarvan bewust is en ernaar wil handelen.”

En zo is de troonrede van 2009 geen visionair verhaal geworden. Maar wél één met een boodschap voor de burgers, om de schouders er onder te zetten. Als vanouds.